

PEISAJUL PASTORAL

CULOARUL RUCĂR-BRAN – România (Munții Carpați)

vs PRALI – Italia (Munții Alpi)

Tutore îndrumător: acad. dr. Sabina Ispas

Cercetător postdoctorat: Lucian Aurelian David

Această lucrare a fost realizată în cadrul proiectului „Cultura română și modele culturale europene: cercetare, sincronizare, durabilitate”, cofinanțat de Uniunea Europeană și Guvernul României din Fondul Social European prin Programul Operațional Sectorial Dezvoltarea Resurselor Umane 2007-2013, contractul de finanțare Nr. POSDRU/159/1.5/S/136077.

PEISAJUL. REPERE TEORETICE

Istoricul noțiunii de peisaj

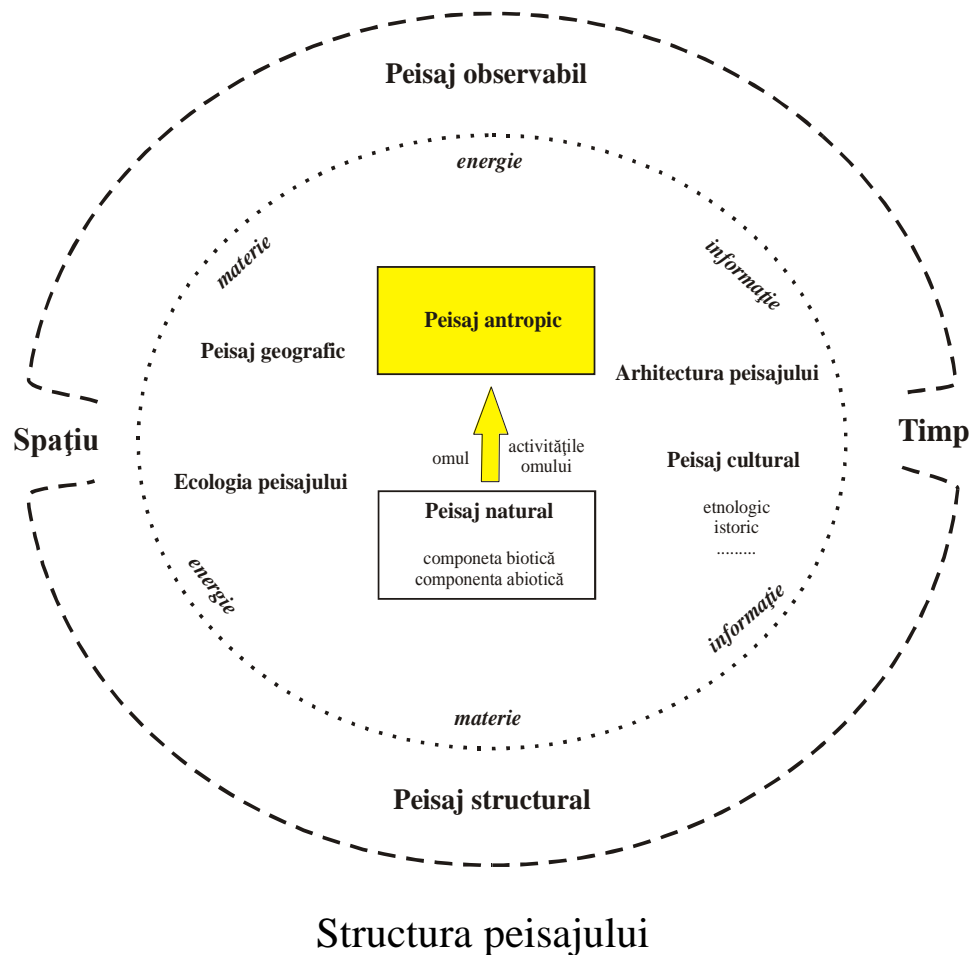
- Peisajul, *locul de manifestare a vieții*, este un concept global interdisciplinar. El denumește într-o primă fază, o parte din natură, gen de pictură sau compoziție literară. Ulterior, i se atribuie utilizări și sensuri disputate de geografie, istoria artei, arhitectură, ecologie, etnologie, medicină etc., dând naștere unor termeni noi: peisaj natural, peisaj antropoc, peisaj cultural, peisaj urban etc.
- Până în prezent se pot individualiza trei discipline științifice care au ca obiect de studiu, peisajul: *Ecologia peisajului* în disciplinele biologice sau *Geoecologia* în adaptarea geografilor, *Arhitectura peisajului* și *Geografia peisajului*.

România, membră a Convenției Europene a Peisajului

- Statele membre ale Consiliului Europei au semnat la Florența, în 20 octombrie 2000, **Convenția Europeană a Peisajului** care definește **peisajul** ca *o parte de teritoriu perceput ca atare de către populație, al cărui caracter este rezultatul acțiunii și interacțiunii factorilor naturali și/sau umani*.

Peisajul geografic

Peisajul are o desfășurare spațială variabilă, repetabil la nivel planetar, dar irepetabil sub toate aspectele lui caracteristice, având originalitatea sa (existența unui element care imprimă o notă dominantă). Fiind un sistem omogen, deschis, există în permanență schimburi de materie, energie și informație între componentele acestuia, ceea ce îi determină, într-un interval scurt sau lung de timp, o anumită fizionomie. Are o latură structurală, rezultatul interacțiunii și interrelațiilor dintre elemente, ceea ce are ca feed-back latura observabilă, ce ne încântă în cele mai multe cazuri privirea - peisaj montan, lacustru, carstic etc., dar pot exista și peisaje dezolante – peisaj forestier defrișat în mare măsură etc.;

VALOAREA CULTURALĂ A PEISAJULUI

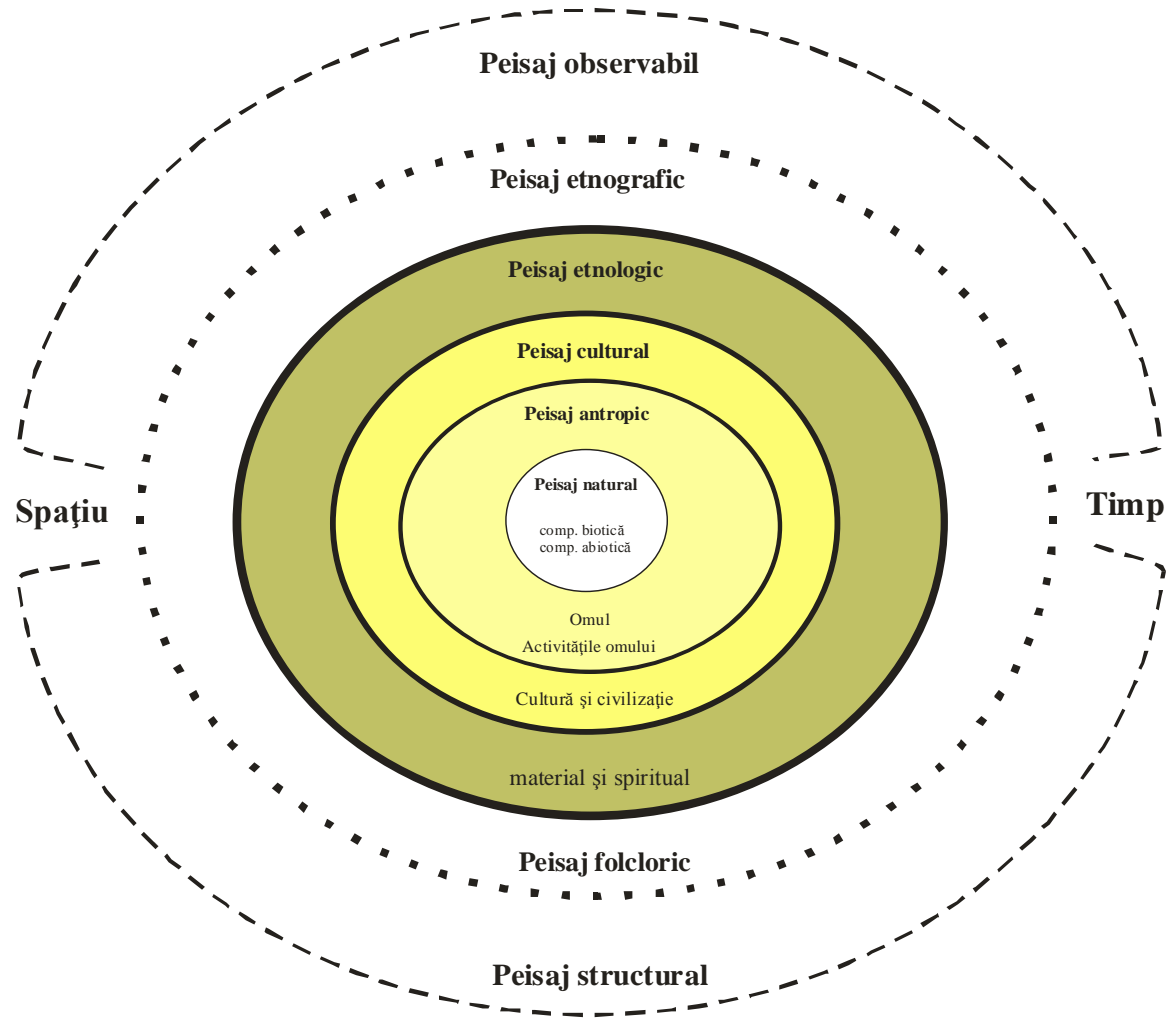
Peisajul cultural

- Conceptul de **peisaj cultural**, la nivel european, este din ce în ce mai des prezentat ca o împletire inseparabilă între natură și cultură.
- Noțiunea de peisaj cultural a fost abordată la mijlocul secolului al XX-lea de Carl Sauer și de Școala de la Berkley, care au arătat un interes deosebit față de componentele umane ale peisajului.
- Pentru etnolog aspectele de cultură specifice fiecărei etnii, numită de noi cultură populară, presupun abordarea realității originare, necivilizată sau semicivilizată a oamenilor. El nu trebuie să studieze doar latura „frumoasă” a poporului, ci așa cum spunea Vâlsan „trebuie să caute caracteristicile vieții și sufletului popular, de orice natură ar fi ele”.
- Toate lucrurile zămislite de țăran în cadrul peisajului natural, sunt sau devin cu timpul valori culturale.
- *Peisajul cultural este rezultatul actului de creativitate umană în scopul satisfacerii nevoilor materiale și spirituale, lăsându-și de-a lungul timpului patina în peisaj și căpătând valoare culturală.*

VALOAREA CULTURALĂ A PEISAJULUI

Peisajul etnologic

- Cercetările peisajului etnologic presupun o abordare multidisciplinară deoarece câmpul de studiu este comun mai multor științe: geografia, istoria, lingvistica, muzicologia, sociologia etc. Spre deosebire de alți specialiști, etnologul urmărește etnicul ca o realitate socio-istorică, economică și culturală.
- Peisajul natural constituie suportul de manifestare a etnicului, având ca rezultat o anumită morfologie și fizionomie a peisajului etnologic;
- *Peisajul etnologic este parte componentă a peisajului cultural, care sintetizează toate fenomenele și procesele generatoare de cultură și civilizație ale unei etnii.*
- O cercetare etnologică completă trebuie să cuprindă atât o abordare etnografică cât și una folclorică. Nu putem cerceta, spre exemplu, obiceiul înmormântării urmărind numai aspectele etnografice (priveghiul, scaldă rituală etc) ci și aspectele folclorice (bocetele, cântecul bradului, zorile etc.).

Structura peisajului etnologic

PEISAJUL ETNOGRAFIC

Repere teoretice

- Intrând pe un teren puțin cercetat, am considerat că este necesar să stabilim pentru început reperele teoretice ale peisajului etnografic, atât la nivel național, cât și la nivel internațional.
- Bibliografia peisajului etnografic românesc se reduce la câteva articole și studii elaborate de I. Ghinoiu (1978, 1981, 2005, 2007) și V. Butură (1978). Ei folosesc pentru prima dată, în anul 1978, termenul de peisaj etnografic.
- I. Ghinoiu definește peisajul etnografic contemporan ca „o sinteză inedită la care au contribuit spiritul inventiv al omului, creator de civilizație și cultură, mediul geografic și timpul”.
- *Peisajul etnografic este mărturia durabilă a osmozei omului cu natura, a creativității lui generatoare de cultură și civilizație, portul cu care poporul a îmbrăcat și a gătit pământul pe care-l locuiește, în funcție de nevoile sale, de-a lungul mileniilor. Parte componentă a peisajului etnologic, acesta posedă anumite caracteristici ce-i permit acestuia, în raport cu alte peisaje, identificarea și delimitarea. El este consecința contextului socio-economic, religios, politic, istoric și cultural.*
- Întrucât peisajul etnografic se suprapune peste formele de relief de ordinul II (munte, deal, podiș, câmpie) și peste cele identitare (microzonă, zonă, regine, continent, planetă), acesta ne ajută să studiem și să interpretăm fenomenele și procesele culturale în areale bine delimitate teritorial.

PEISAJUL ETNOGRAFIC

Caracteristici

Componente

Ierarhizare

Tipologie

PEISAJUL ETNOGRAFIC

Caracteristici

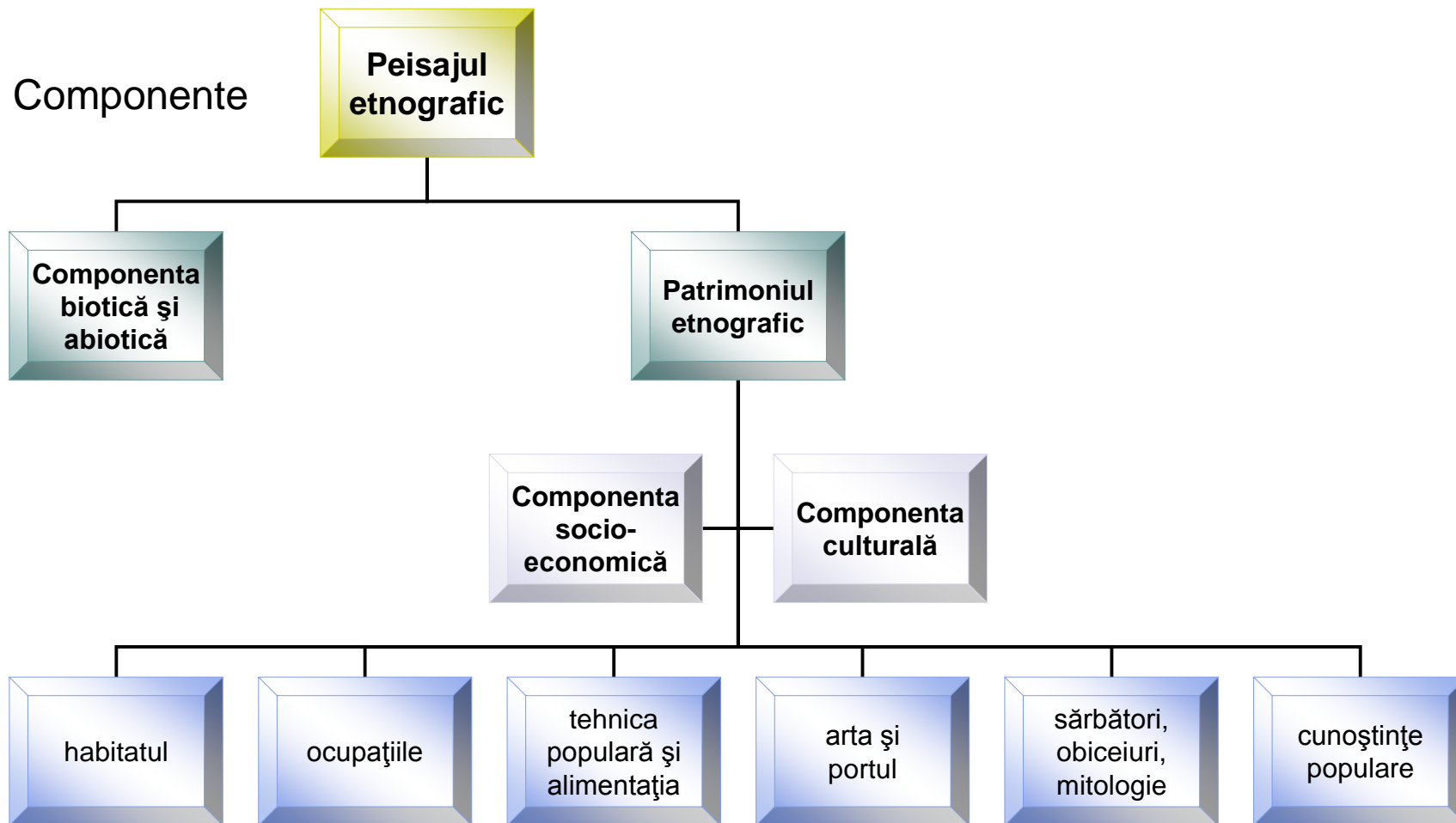
- este **mediul de viață** prin care omul vine în contact cu natura înconjurătoare;
- este un **patrimoniu** care include valori naturale, sociale, economice și culturale. El poate fi un element de memorie colectivă a societății, dintr-o anumită zonă, regiune, continent, planetă;
- are o dezvoltare dinamică care îmbină armonios fenomenele arhaice, cu cele în formare și progresive, ceea ce-i determină **continuitatea**. El se compune din elemente moștenite, dar și din elemente construite și transformate de-a lungul timpului, acestea determinând aspectul și starea de moment a peisajului etnografic, dar și evoluția sa viitoare;
- este **nerepetabil** în toate aspectele lui caracteristice, având *originalitatea* sa prin existența unui element care îi imprimă o notă dominantă;
- este **o resursă** economică, istorică, ecologică și culturală;
- are **o valoare de identitate** care permite locuitorilor săi să se situeze în timp și spațiu, să se identifice cu o cultură proprie, și ca o colectivitate umană distinctă. Este vorba de o *identitate culturală*, dar și o identitate *spațială* sau *geografică* care se manifestă atât la nivel etnic, intra- cât și interetnic: locală, microzonală, zonală, regională, continentală, terestră. Când vorbim de statele neomogene din punct de vedere etnic, avem de-a face cu una sau mai multe identități etnice dar și cu o identitate națională, statală;

PEISAJUL ETNOGRAFIC

- are o **dezvoltare ciclică**. Un ciclu poate dura o lună, un an, un secol, o eră etc., iar exemplele întâlnite în cadrul peisajului sunt nenumărate. Punctez doar câteva astfel de cicluri: teoria Big Bang-ului, circuitul apei în natură, circuitul plăcilor tectonice. Pentru țaran și timpul calendaristic este ciclic: de la concepție și până la naștere fătul stă în *casa copilului* (placenta), apoi trăiește în *casa* părinților (copilăria), își întemeiează o *casă* (căsătoria) și moare, fiind îngropat în altă *casă*, mormântul sau cum spunea G. Vâlsan „de la ursitorile care îți ursesc soarta, când abia te-ai născut, până la bradul împodobit care-ți arată calea la mormânt” (2001). Omul *trăiește* astfel, propriul ciclu și locuiește atât în *casa timpului*, cât și în *casa spațiului*: locuința, gospodăria, ulița sau strada, parte a satului (joseni, suseni, în deal, în vale, peste apă, lângă apă, lângă pădure, sub pădure etc.) sau cartier, sat sau oraș, stat, regiune, continent, Terra, galaxie, roiuri de galaxii, Universul;
- este **omogen** prin interrelația și interacțiunea părților ce-l alcătuiesc, funcționând ca un sistem care se desfășoară pe un anumit areal ce poate fi *delimitat* de o discontinuitate în spațiu;
- este **complex** datorită naturii diferite a componentelor sale: relief, soluri, ape, habitat, mijloace de subzistență, manifestări artistice, manifestări spirituale etc.;
- este **unitar**. Omogenitatea peisajului determină unitatea componentelor, neputând fi confundat întregul cu elementele din care este format;
- funcționează ca un **sistem deschis**, în care funcționalitatea îi asigură evoluția, dezvoltarea și stabilitatea;
- este, prin bogăția componentelor și elementelor etnografice, **variabil**;
- este **complementar**. Elementele etnografice cât și resursele și produsele naturale și tradiționale diferă de la un peisaj la altul, completându-se reciproc;
- este **multifuncțional**, pentru că are funcții variate: culturală, economică, socială, ecologică etc.;

PEISAJUL ETNOGRAFIC

PEISAJUL ETNOGRAFIC

Ierarhizare

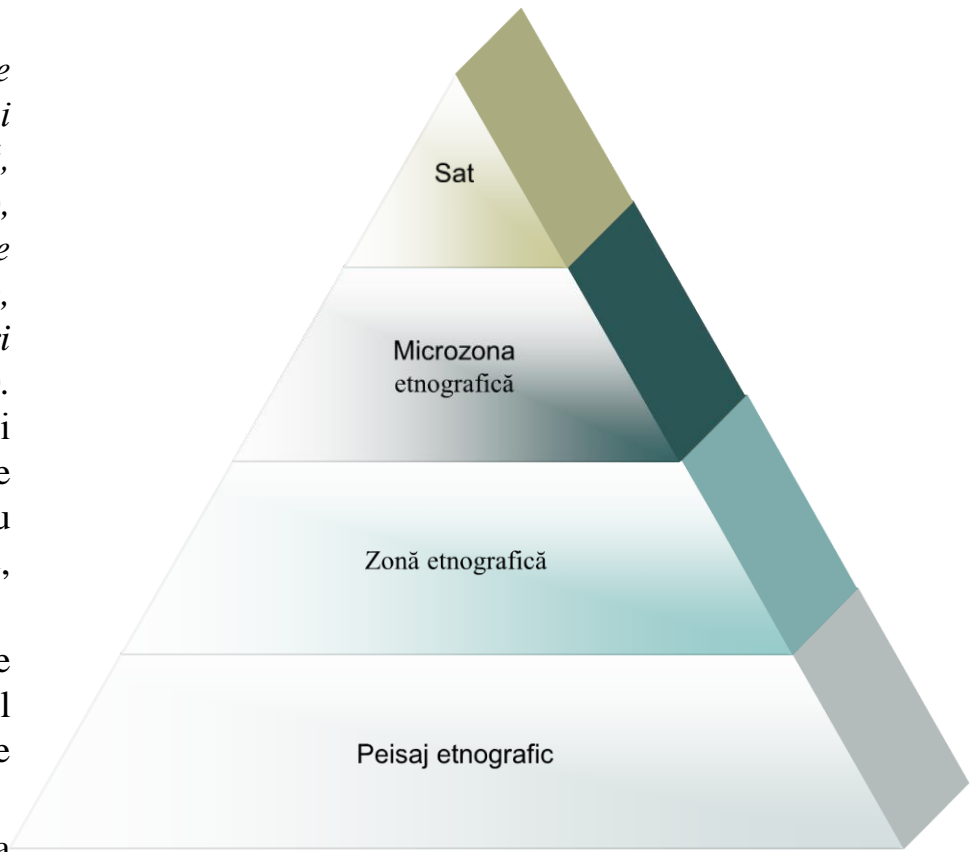
- ✓ Evidențierea unităților de peisaj presupune delimitarea unor ansambluri spațiale, caracterizate printr-o evoluție comună și o fizionomie relativ omogenă, pe baza mai multor criterii: *corologic* (unitățile de peisaj trebuie să acopere o suprafață bine definită în plan orizontal); *realității globale* (unitățile de peisaj rezultă din intercondiționarea tuturor componentelor etnografice); *discontinuității relative a spațiului geografic* în perspectiva temporalo-spațială.
- ✓ Ierarhizarea peisajului etnografic se face atât pe verticală - intraetnic cât și pe orizontală – interetnic. Elementele socio-economice și culturale, ce fac obiectul peisajului etnografic, trebuie studiate în extensiunea lor geografică, în profunzimea istorică, dar și ca unități etnice. Studiul interetnic ne permite să vedem originalitatea, influențele și preluările fiecărei culturi populare, dar și identitatea și aportul acestora la patrimoniul cultural mondial iar studiul intraetnic ne permite să studiem peisajul etnografic ca unitate teritorială unitară, bine delimitată geografic.
- ✓ Criteriile ierarhizării peisajului etnografic sunt următoarele: geografic, identitar (cultural, a colectivităților umane, psihic), fizionomic, funcțional, dinamic, tipologic.

PEISAJUL ETNOGRAFIC

Peisajul etnografic este unitatea de bază și se suprapune peste formele de relief de ordinul II: munte, deal, podiș, câmpie.

Unitățile peisajului etnografic sunt:

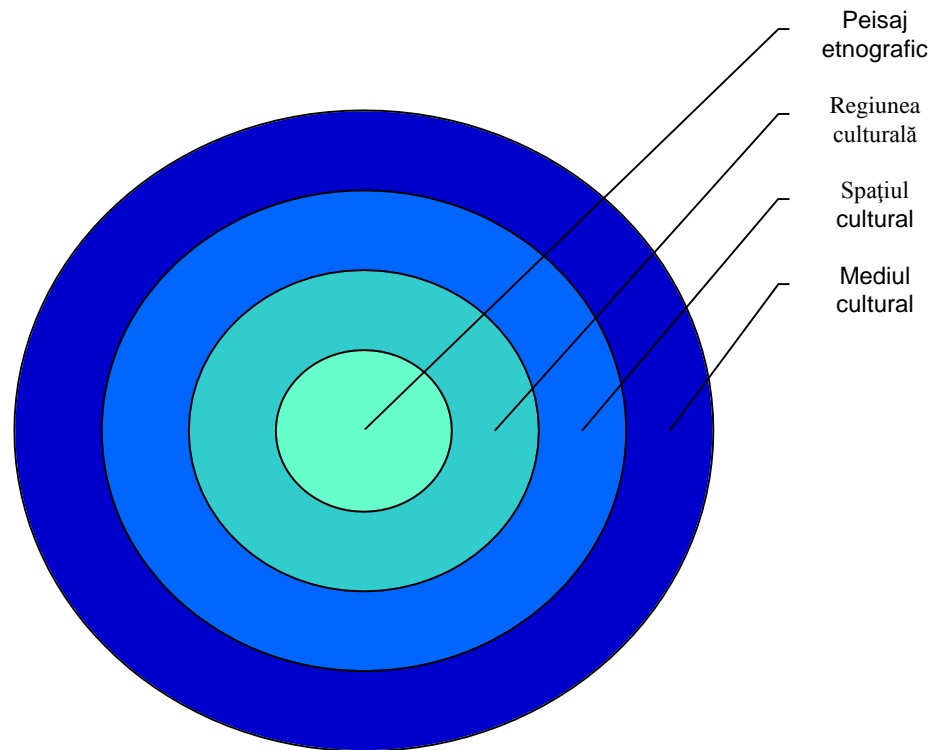
- **intraetnice:**
  - **zona etnografică** este „țară” istorică de identitate zonală, nucleu de concentrare și continuitate demografică, culturală, economică, lingvistică (graiurile), suprapusă peste formele de relief de ordinul III (depresiuni intramontane, submontane, culoare de vale, dealuri premontane, câmpii piemontane ș.a.). Multe dintre ele fiind vechi organizații locale autohtone, asociații de obști de unde și denumirea de „țară” coroborat și cu cadrul lor de viață – căldările depresionare, culoare de vale etc.
  - **microzona etnografică** se suprapune peste anumite areale, reduse ca extindere (cursul superior sau inferior al unei văi, microzone rurale ș.a.);
  - **satul propriu-zis** este baza constitutivă a peisajului etnografic și punctul de pornire al cercetătorului.

PEISAJUL ETNOGRAFIC

interetnice

- **regiunea culturală** corespunde unui areal mai extins și se referă la un număr mai mare de etnii, state, de exemplu: Regiunea Mediteranei, Peninsula Balcanică etc.;
- **spațiul cultural** se suprapune peste formele de relief de ordinul I și corespunde continentelor locuite permanent: Europa, Asia, Australia, Africa, America de Sud, America de Nord;
- **mediul cultural** înglobează civilizația umană, fiind un imens bazin de cultură și civilizație: „de la colosalul Buddha de aur cel de nemăsurată strălucire, și de la lunguiața corabie cu cumpene a popoarelor de navigatori din arhipelagul Bismark, până la monstruasele statui de lemn ale negrilor din Africa, până la ciudatele păpuși de hârtie de mătase ale copiilor japonezi și până la veșmântul tremurător, cusut cu pene mărunte, galbene și albastre, al Pieilor Roșii” (Vâlsan, 2001).

PEISAJUL ETNOGRAFIC

Tipologie

Fenomenele și procesele etnografice au rezistat de-a lungul mileniilor chiar dacă nu au fost consemnate în scris, datorită faptului că ele au fost trăite și transmise de memoria socială din generație în generație, devenind o fântână limpede a genezei și continuității poporului român în spațiul carpato-danubiano-pontic.

Prin varietatea și bogăția elementelor conținute, peisajul etnografic poate fi clasificat după diverse criterii:

- ❖ *modul de utilizare a terenurilor*: forestier, pastoral, piscicol, pomicol, viticol, agrar și mixt;
- ❖ *interacțiunea elementelor provenite din diferite peisaje*: individualizate și cu elemente de interferență moștenite sau împrumutate;
- ❖ *dinamică*: a) primare și derivate;
- ❖ b) involuate și evaluate;
- ❖ *straturile culturale identificate în structura sa*:
  - ❖ *origine*: autohtone, asimilate;
  - ❖ *evoluție*: arhaice, relice, moștenite, contemporane, progresive;
  - ❖ *religie*
- ❖ *starea de conservare a peisajului*: regresiv, instabil, stabil și progresiv;
- ❖ *valoarea estetică a peisajului*: spectaculos, deosebit, obișnuit.

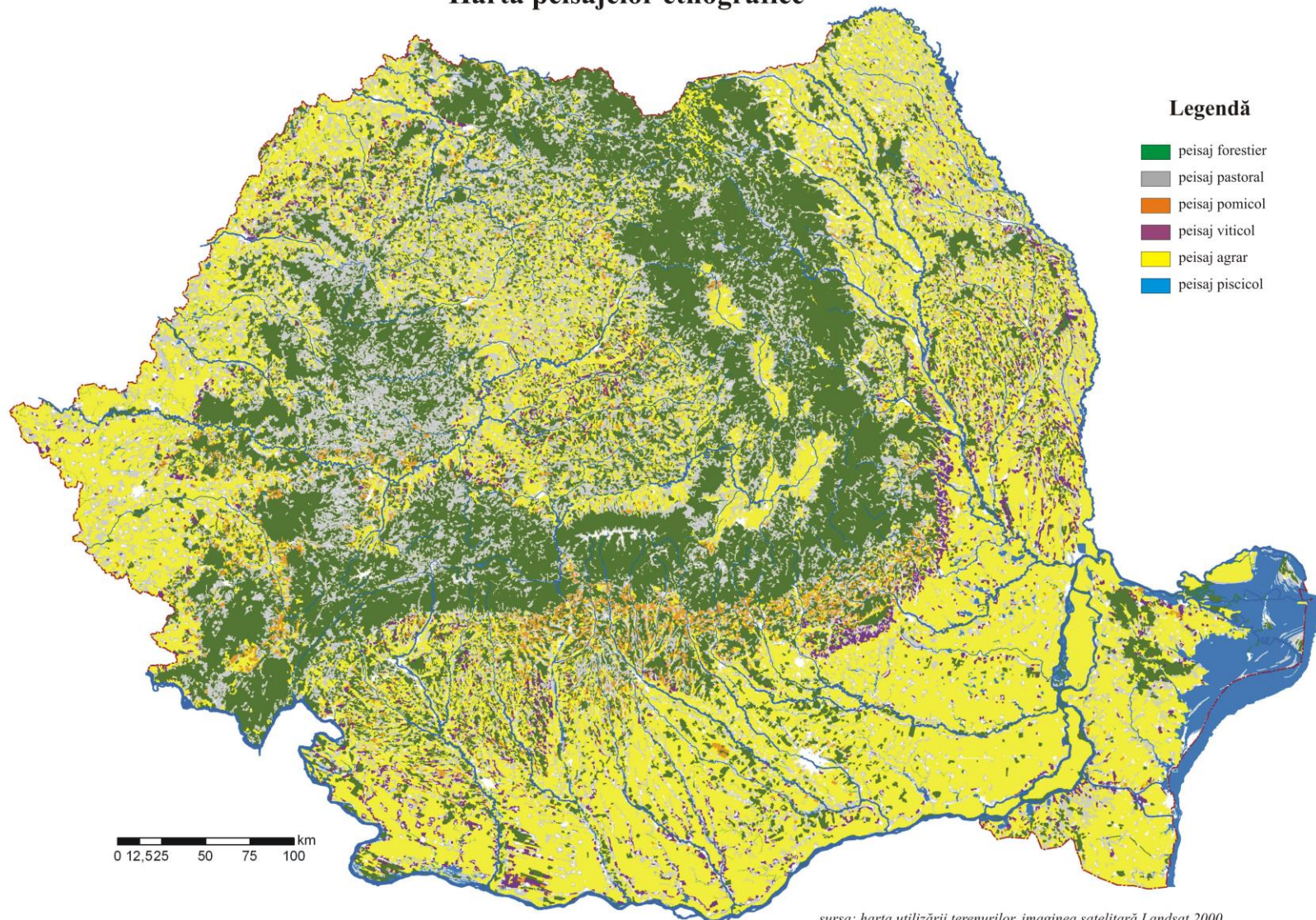
TIPOLOGIA PEISAJUI ETNOGRAFIC

1. Modul de utilizare a terenurilor

Principalul criteriu de clasificare este *modul de utilizare a terenurilor*, cu ajutorul căruia am individualizat și cartat următoarele peisaje etnografice: forestier, pastoral, piscicol, pomicol, viticol, agrar și mixt. Dintre peisajele mixte menționăm: agro-pastoral, agro-pomicol, agro-viticol, agro-piscicol, pastoralo-pomicol, pastoralo-forestier, pomi-viticol ș.a. Doar peisajul piscicol este strict legat de existența apei, celelalte peisaje etnografice sunt dependente de fertilitatea solului.

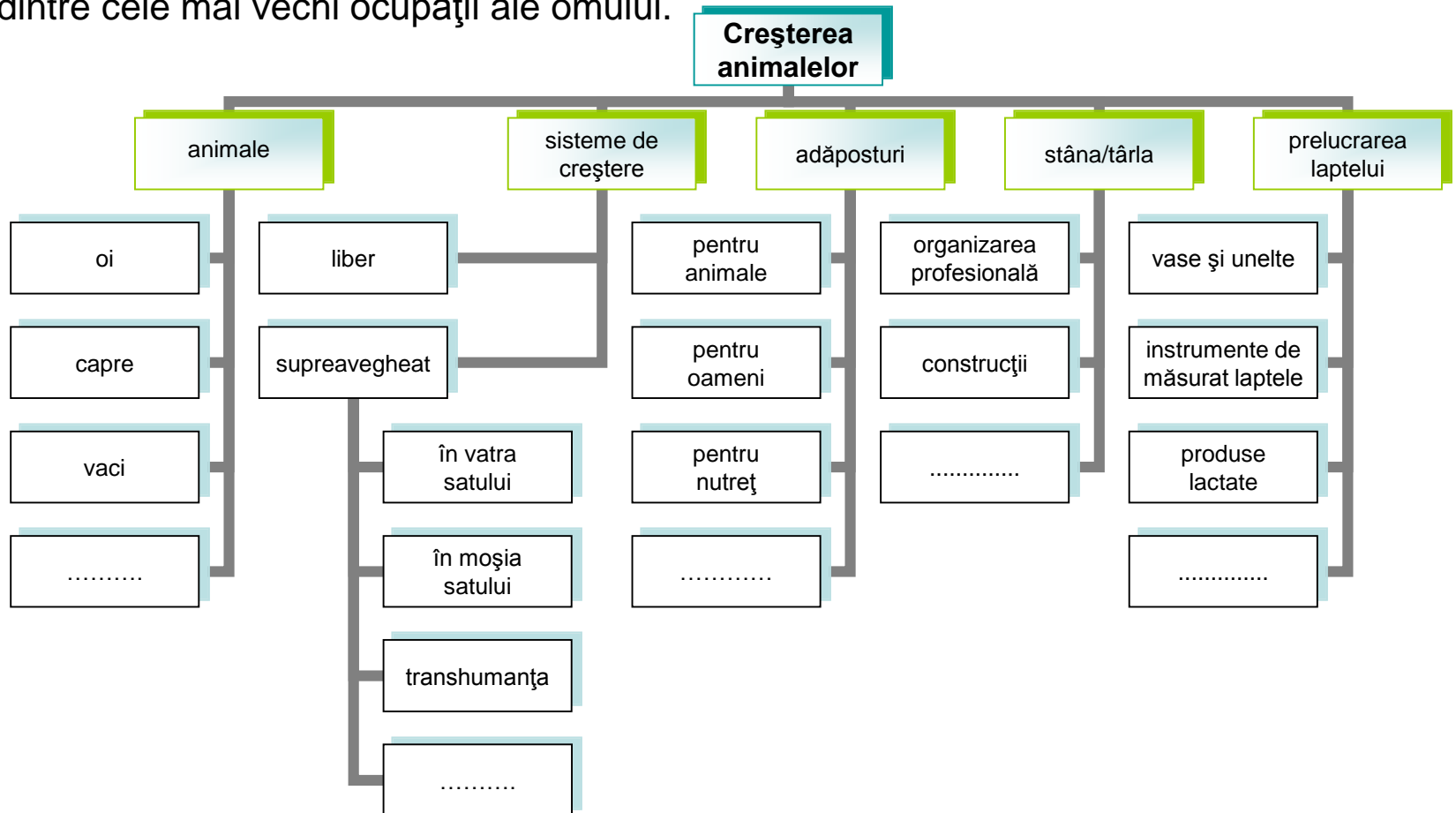
Alături de acest criteriu general am folosit pentru o identificare exactă și două criterii secundare: relieful și ocupațiile tradiționale. Relieful, prin caracteristicile sale, determină diversitatea solurilor dar și disponerea peisajelor etnografice în funcție de formele de relief: pastoral, forestier în zona de munte; pomicol, viticol în zona de deal și podiș și agrar în zona de câmpie. Ocupațiile principale (se analizează inclusiv meșteșugurile și instalațiile tehnice) ale sătenilor sunt activități esențiale cu ajutorul cărora determinăm cu exactitate limitele peisajului etnografic întâlnit. În cazul în care ocupațiile principale ale locuitorilor au ponderi aproximativ egale, atunci întâlnim peisaje mixte. De exemplu, în Culoarul Rucăr – Bran întâlnim peisajul pastoral și forestier. În satul Șirnea, Măgura, Peștera, ocupația principală a locuitorilor este creșterea animalelor, iar în satele Rucăr, Podul Dâmboviței, lucrul la pădure.

Harta peisajelor etnografice

Peisajul pastoral

- Existența cadrului natural prielnic, varietatea reliefului și a solului, bogăția floristică a covorului vegetal și a rețelei hidrografice etc., corelat cu extensiunea pășunilor și fânețelor (România deține cea mai mare suprafață de pășuni și fânețe din Europa) au favorizat dezvoltarea unei civilizații pastorale, cunoscută din Alpii francezi și până la Marea Caspică.
- Începând cu anul 6000 î.e.n (Mezolitic), s-au dezvoltat sisteme de păscut cu animale domestice (Vos și Meeke, 1999: 4), fiind alături de vânătoare și culesul din natură una dintre cele mai vechi ocupații ale omului.

Peisajul pastoral în Culoarul Rucăr-Bran

Păstoritul este o îndeletnicire străveche a populației carpato-dunărene și a fost, cum spunea Vâlsan (2001: 411) „cea mai înaltă școală de educație a tineretului, în trecutul îndepărtat (...), școală în care regula fundamentală era castitatea și munca pentru folosul comunității”.

Am ales ca studiu de caz în cadrul proiectului, peisajul pastoral în Culoarul Rucăr-Bran, din două considerente:

- este o veche vatră culturală unde se practică creșterea animalelor, din generație în generație;
- este o zonă unde turismul rural a cunoscut o dezvoltare semnificativă după anul 1989.

Peisajul pastoral

Culoarul Rucăr - Bran

Obiective:

- analiza potențialului natural, demografic etc.;
- identificarea, conservarea și tezurizarea patrimoniului pastoral;
- analiza evoluției peisajului pastoral;
- impactul practicării turismului rural asupra peisajului pastoral;
- realizarea unor modele zonale de dezvoltare durabilă (valorificarea turistică a peisajului pastoral);

Prali

Obiective:

- analiza potențialului natural, demografic etc.;
- identificarea, conservarea și tezurizarea patrimoniului pastoral;
- analiza evoluției peisajului pastoral;
- impactul practicării turismului rural asupra peisajului pastoral;

Identificarea, conservarea și tezurizarea patrimoniului pastoral

Culoarul Rucăr – Bran

- Elaborarea și redactarea chestionarelor, ce vor sta la baza cercetarilor de teren, in functie de rezultatele obtinute in urma documentării bibliografice si cartografice;
- Efectuarea culegerilor de teren realizate pe baza chestionarului (interviu direcționat, cu întrebări închise si deschise), cu înregistrarea pe reportofon digital.
- Interviurile s-au făcut:
  - la stână;
  - în sat cu ciobani în etate (culegerea de material etnografic și folcloric raportat la perioada anilor 1900-1950);
- Prelucrarea si clasificarea materialului de teren. Transcrierea materialului audio, fișarea fotografiilor, arhivarea, elaborarea unor materiale grafice si cartografice, filme etc.;

Prali

- Elaborarea și redactarea chestionarelor, ce vor sta la baza cercetarilor de teren, in functie de rezultatele obtinute in urma documentării bibliografice si cartografice;
- Efectuarea culegerilor de teren realizate pe baza chestionarului (interviu direcționat, cu întrebări închise si deschise), cu înregistrarea pe reportofon digital.
- Interviurile s-au făcut:
  - la stână.
- Prelucrarea si clasificarea materialului de teren. Transcrierea materialului audio, fișarea fotografiilor, arhivarea, elaborarea unor materiale grafice si cartografice, filme etc.;

Analiza evoluției peisajului pastoral

Accesibilitatea

Culoarul Rucăr – Bran
potecă până la stână

Prali
drum până la stână

Analiza evoluției peisajului pastoral

Baita Prali

1900

Materiale de construcție:

- piatră: temelia, pereții, acoperișul (ardezie);
- pământ: pardoseala;
- lemn: bârne de molid cioplite groase - ușile, ferestrele, tavanul și războiul pentru acoperiș;

2014

Materiale de construcție:

- beton: temelia, pardoseala;
- piatră: pereții;
- lemn: bârne de molid cioplite groase tavanul și războiul pentru acoperiș;
- metal: tablă (acoperișul);

Analiza evoluției peisajului pastoral

Stâna - Culoarul Rucăr Bran

1900

Materiale de construcție:

- piatră (temelia)
- lemn: bârne de molid cioplite (pereții, tavanul, războiul și măgarul pentru acoperiș), șiță sau șindrilă (acoperișul);
- pământ (pardoseala);
- mușchi și licheni (îmbinarea bârnelor)

2014

Materiale de construcție:

- piatră (temelia)
- beton (temelia, pardoseala)
- lemn: cherestea (pereții, pardoseala), bârne de molid cioplite (pereții, tavanul, războiul și măgarul pentru acoperiș), șiță sau șindrilă (acoperișul);
- metal: tablă (acoperișul);
- plastic: folie (acoperișul, izolarea peretilor)

Analiza evoluției peisajului pastoral

Amplasarea stânei

Culoarul Rucăr Bran

Prali

Hipsometria:

1200-1800 m

Orientarea versanților:

S – SV – SE – V – NV

Poziționare:

versanți, mici platouri, interfluvii, culoare de vale

Retea hidrografica:

Apoape de izvor

Hipsometria:

1600-2000 m

Orientarea versanților:

S – SV – SE – V – NV

Poziționare:

versanți, mici platouri, culoare de vale

Retea hidrografica:

Apoape de izvor

Analiza evoluției peisajului pastoral Amplasarea stânei

Culoarul Rucăr Bran

Prali

Analiza evoluției peisajului pastoral

Baita Prali

1900

Materiale de construcție:

- piatră: temelia, pereții, acoperișul (ardezie);
- pământ: pardoseala;
- lemn: bârne de molid cioplite groase - ușile, ferestrele, tavanul și războiul pentru acoperiș;

2014

Materiale de construcție:

- beton: temelia, pardoseal;
- piatră: pereții;
- lemn: bârne de molid cioplite groase tavanul și războiul pentru acoperiș;
- metal: tablă (acoperișul);

Analiza evoluției peisajului pastoral

Stâna

1900

Animale întâlnite la stână:
- oi, măgari.

2014

Animale întâlnite la stână:
– oi, vaci, porci, cai, măgari.

Analiza evoluției peisajului pastoral

Stâna

1900

Tipuri:

- cu două camere, comarnicul este situat între ele;
- cu trei camere, comarnicul este situat în strungă.

Efective de animale:

- mii de oi

2014

Tipuri:

- cu trei camere, comarnicul este situat în strungă.
- cu trei camere, fierbătoarea este separată de stâna foilor și de camera brânzei. Comarnicul este situat în strungă.
- cu patru sau cinci camere și comarnicul situat în strungă.

Efective de animale:

- sute de oi
- zeci de vaci, porci

Analiza evoluției peisajului pastoral

Stâna

1900

Interdicții:

- accesul femeilor;
- mâncatul de dulce în posturi;
- dormitul oilor pe pășune până la Sf. Petru.

Ambalarea brânzei:

- în burduf (piele) de oaie sau vițel;
- în bășică;
- în coajă de brad.

2014

Interdicții:

- dormitul oilor pe pășune până la Sf. Petru.

Ambalarea brânzei:

- în burduf (piele) de oaie sau vițel;
- în bășică;
- în coajă de brad;
- pungi de plastic;
- saci de rafie.

Impactul practicării turismului rural asupra peisajului pastoral

Pentru a-și petrece vacanța, turistul zilelor noastre are exigențe sporite, preferând activități variate și are nevoie de un minimum de confort (apă caldă curentă, televizor cu cablu, telefon etc). Țăranul în această situație trebuie să-și îmbunătățească serviciile de cazare și indirect își apropie standardul de viață de cel de la oraș. Însă, uită să păstreze și să conserve specificul peisajului etnografic în care acesta se află. Locuința lui, care până nu de mult avea trei, patru camere, are în prezent 20 de camere; grajdul și celelalte anexe gospodărești se transformă în terasă, baruri în aer liber; alimentele sunt procurate tot mai des de la centrele comerciale din marile orașe. Nu mai are timp să-și practice meseria, să participe la activitățile gospodărești sau la diferite evenimente sătești (sărbători și obiceiuri din ciclul familial și calendaristic), fiind nevoit să-și dedice timpul pentru turiști.

Impact:

- păstorul nostru devine antreprenor și comerciant, își distruge patrimoniul etnografic;
- vatra satului devine un mozaic cu gospodării tradiționale, moteluri, hoteluri, restaurante;
- dispariția gospodăriei cu ocol întărit din zona Bran;
- dispariția ocupațiilor și meșteșugurilor tradiționale;

Valorificarea turistică a peisajului pastoral

- pensiunea agroturistică să aibă o capacitate de cazare de până la 4 camere, totalizând maxim 10 locuri, funcționând în gospodăriile cetățenilor, păstrând arhitectura locului, servirea mesei cu alimente și băuturi din producția proprie sau de pe plan local;
- implicarea turiștilor în activitățile cotidiene desfășurate în cadrul gospodăriei, coroborate cu alte activități din mediul rural;
- gospodăria, presupune existența unei locuințe și a anexelor gospodărești active. Interiorul locuinței trebuie să fie amenajat în mod tradițional, fără să fie folosite elemente etnografice din alte microzone, zone sau peisaje etnografice. Anexele gospodărești active sunt acele anexe care sunt folosite de țăran, unde sunt depozitate nutrețuri, unelte sau trăiesc animale etc. și nu au doar valoare estetică, de obiect de muzeu;
- realizarea muzeelor etnografice sătești;
- dezvoltatorii imobiliari și toți antreprenorii care construiesc în mediul rural locuințe, case de vacanță, moteluri, hoteluri trebuie să inventarieze și să protejeze elementele etnografice ale locului iar aceste construcții să fie amplasate în moșia satului, nu în vatră;
- practicarea ocupațiilor și meșteșugurilor tradiționale;
- realizarea de broșuri, cd-uri etc. cu patrimoniul etnografic local;
- realizarea unei hărți etnografice sătești.

Rămâne de văzut dacă aceste sate tradiționale vor mai fi peste 30 de ani așezări rurale sau vor deveni mici orașele și dacă vom ști să învățăm populația cât de important este să protejăm această bogăție a noastră: *cultura populară*, adăpostită de satul care a creat-o.

BIBLIOGRAFIE

David Lucian (2010), *Peisajele etnografice din România, teză de doctorat.*

Vos, W., Meekes, H., (1999), *Trends in European cultural landscape development: perspectives for a sustainable future*, în revista *Landscape and Urban Planning* 46, pp. 3-14.

Vâlsan, G., (2001), *Studii antropogeografice, etnografice și geopolitice*, editate de I. Cuceu, Editura Fundației pentru Studii Europene, Cluj-Napoca.

VA MULTUMESC!